

LATIJNS AMERIKA: EEN PARADIJS VOOR MALACOLOGEN

(samenvatting voordracht 22 april 1978)

In de jaren 1974-1976 maakte ik een drietal reizen naar Latijns Amerika. Aan de hand van ca. 125 dia's is getracht iets van de vormenrijkdom van de malacofauna, alsmede van de verscheidenheid aan landschappen te tonen.

Mexiko-stad ligt op een hoogvlakte, ca 2600 m boven zeeniveau, en telt pln. 12 miljoen inwoners. Ten noordoosten van deze immense stad ligt Teotihuacán, de hoofdstad ten tijde van de Azteken (200 v. Chr. - ca 800 n. Chr.). Het meest opvallend zijn twee pyramidevormige gebouwen, resp. Pyramide van de Zon en Maan genaamd. Op de eerstgenoemde pyramide brachten de Azteken mensenoffers aan de zonnegod. Op de hoogvlakte vinden we voornamelijk droogte-vegetaties, met o.a. schijfcactussen, agaves en yuccas. Het landschap wordt verder bepaald door een aantal (uitgedoofd) vulkanen, waaronder de Popocatepetl.

De kustvlakte aan de Caraïbische Zee bestaat voornamelijk uit grasvegetaties met hier en daar palmbossen. Nabij Veracruz bevindt zich een geïsoleerd berggebied, waar in de nevelbossen een aantal karakteristieke landslakkensoorten leven.

De staat Yucatán is bekend om zijn vele ruïnesteden, bv. Uxmal, Chichén Itzá, Tulum. Deze Maya-woonplaatsen stammen uit de periode 300-900 n.Chr. Een andere Maya ruïne is Palenque in de staat Tabasco, vermoedelijk nooit voor bewoning maar als een religieus centrum gebruikt. In een van de tempels is een graftombe ingebouwd: een zeldzaam voorbeeld van vernenging van beide functies in de Meso-Amerikaanse cultuur. Via de staat Chiapas met zijn vele endemische diersoorten komen we in het droge, hete gebied rond Tehuantepec. Hier vinden we ook de zuidgrens van de grote cactussoorten die zo kunnen domineren in het landschap. Via Oaxaca keren we dan terug in Mexiko-stad.

Onder invloed van de Humboldt-stroom, die vanuit het Zuidpoolgebied tot aan de evenaar stroomt, heerst er in het kustgebied van Chili en Peru een uitgesproken woestijnklimaat. Slechts daar waar een minieme hoeveelheid neerslag valt komt een (zogenaande loma-) vegetatie tot ontwikkeling. Maar zelfs onder deze barre omstandigheden blijken slakken zich in leven te kunnen houden. Gaan we hoger de dalen van de westelijke Andes in dan neemt niet alleen de vegetatie maar ook de verscheidenheid in landslakken spel toe. Komen we echter eenmaal op de hoogvlakte (pln. 4000 m), dan vinden we een individuenrijke maar soortenarme molluskenfauna. Willen we meer soorten verzamelen dan moeten we afdalen in de zogenaande interandine droogtedalen, waar de slakken voornamelijk in zeer beperkte gebiedjes voorkomen. Door deze sterke isolatie is juist de soorten- en vormenrijkdom zeer groot. Op de oostelijke Andeshellingen ten slotte vinden we een heel aparte fauna, die nauw aansluit op wat in de uitgestrekte oerwoudgebieden van oostelijk Peru en Brazilië leeft.

Met een aantal beelden uit Ecuador, Colombia, Venezuela, Buenos Aires en Rio de Janeiro besluiten we onze rondtocht door Latijns Amerika: een malacologisch paradijs.

A.S.H. Breure